

25-0253

25-0089

Advokat som varit offentlig försvarare för en klient häktad med restriktioner har förmedlat uppgifter till dennes anhöriga utan att dessa underställts åklagarens prövning. Prövning om advokaten härigenom har brutit mot god advokatsed.

Disciplinnämndens beslut

Disciplinnämnden beslutar att utesluta advokat A enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

i) (D-2025/0253) disciplinärende X ./ . advokat A, X-stad

Bakgrund

A har varit förordnad som offentlig försvarare för en klient som enligt åtal begått [grovt brott] mot Xs [släkting]. X har varit målsägande i brottmålet.

Anmälan

X har i anmälan riktat anmärkningar mot A och anfört bl.a. att A skulle ha undanröjt bevis för sin klients räkning och brutit mot tystnadsplikten genom att förmedla meddelande från sin häktade klient.

I anmälan anförs bl.a. följande. As klient häktades i mars 2024. Han ålades fulla restriktioner. Klienten hade vid tiden för häktningen ett Facebook- och ett Instagramkonto. Trots fulla restriktioner har den häktade förmedlat inloggningsuppgifter/lösenord till dessa konton via A som förmedlat detta vidare till den häktades mamma som sedan har raderat dessa konton, med eller utan hjälp av den

häktades syster. Detta har försvårat en utredning om [grovt brott] och lett till att viktiga bevis har förstörts. Utan advokatens "hjälp" hade detta inte varit möjligt.

Kontona raderades den 1 april 2024. Kontona var aktiva så sent som den 31 mars 2024. Per den 8 januari 2025 finns en stämningsansökan i samma ärende där nuvarande advokat är advokat C. Rättegången i tingsrätten inleddes och avslutades under januari 2025.

I anmälan har kopierats in utdrag från förundersökningen, med förhör av klienten och klientens mor.

Advokatens yttrande

A har anfört bl.a. följande.

Under den aktuella perioden var hennes arbetsbelastning ovanligt hög. Hon satt i flera omfattande och krävande huvudförhandlingar. Den aktuella dagen hade hon en arbetsdag på kontoret och en lång lista på åtgärder som skulle genomföras i olika ärenden. Hon fick ett samtal från sin klients mor. Modern förklarade att situationen för familjen var mycket svår. På Flashback fanns länkar till klientens sociala medier, vilket bland annat resulterade i att bild på klienten och familjens namn spreds.

Modern bad av denna anledning om att få koderna till klientens Facebook och Instagram. Detta i syfte att tillfälligt inaktivera kontona. Det var alltså anhöriga till klienten som, i vad hon då uppfattade som ett gott syfte, ville ha tillgång till koderna. Av förhöret med modern framgår också att modern inte på något sätt försökt att dölja varifrån hon fått koderna, utan hon har självmant i förhör berättat om hur det gick till när hon inaktiverade kontona.

A närvarade på plats vid första förhöret. Utifrån det visste hon att hennes klient hade medverkat i förhör och berättat om sina kontakter med målsäganden, och att de hade blockerat varandra på Facebook och Instagram. A kände också till att klientens telefon var i beslag och att han till utredarna hade lämnat koden till den. Uppgifter om klientens och målsägandens kontakter på sociala medier var således, som hon då tänkte, kända och säkrade i utredningen.

På grund av att arbetssituationen vid tidpunkten var mycket krävande gav hon tyvärr inte sig själv den sedvanliga, och så viktiga, tiden för eftertanke och överväganden. Agerandet var resultatet av en tillfällig tanklöshet.

Nu i efterhand beklagar hon djupt det inträffade. Hon har full förståelse för att X och anhöriga har reagerat. Hon har vidtagit en rad åtgärder för att minska sin arbetsbelastning eftersom den uppkomna situationen var ett utfall av hennes pressade arbetssituation.

Genmäle från anmälaren

X har i yttrande anfört bl.a. följande.

A beskriver angående den misstänkta familj detta som att "situation för familjen var mycket svår". Vilka ord skulle man i så fall ta till för att beskriva situationen för offrets familj?

Var och en förstår att en utredning om [grovt brott] är utredningsmässigt känslig. Att skylla lagbrott på tidsbrist har aldrig varit en framkomlig väg och detta gäller särskilt om man är advokat. Att det skulle krävas någon tidskrävande eftertanke för att komma fram till att man inte ska förmedla lösenord från en misstänkt häktad person (numera dömd) till tredje part torde vara mer eller mindre ryggmärgsbeteende.

Hon ifrågasätter att det gick till så som A beskriver. Hennes bedömning är att klienten initierade detta för att dölja bevis medan advokaten och familjen hjälpte till. Syftet har varit att dölja hur och när klienten varit i kontakt med offret under natten för brottet. Följden blev att viktiga bevis aldrig kunde säkras. I förhör med den misstänktes mamma framgår vidare att mamman tillsammans med A aktivt förhindrar att polisen får tillgång till lösenorden per den 2 april 2024. Utredaren frågar efter lösenorden men får dem inte.

As bild att informationen på sociala medier redan var säkrad går inte att finna stöd för i utredningen utan är en efterhandskonstruktion. Oavsett vilket är hon inte i någon position att göra en sådan bedömning avseende åklagarens utredning. Tvärtom har samtal med polisutredarna gett vid handen att de lagt ned åtskilligt med tid för att komma åt dessa konton och detta var fortfarande ett problem nästan ett halvår senare. Detta har tagit mycket utredningstid i anspråk och involverat polisutredare, regionalt

it-brottscentrum samt förfrågningar till Facebook och Instagram i USA. Än idag har ingen framgång nåtts i detta.

X har också gjort en anmälan mot A till Justitiekanslern för brott mot tystnadsplikt. Justitiekanslern har i april 2025 beslutat att inte inleda förundersökning och har - utan ställningstagande i sak – jämte sitt beslut överlämnat en kopia av anmälan till disciplinnämnden.

Personlig inställelse

Disciplinnämnden har den 12 juni hållit muntlig förhandling i ärendet. Vid den muntliga förhandlingen har A närvarat, tillsammans med sin försvarare advokat D. Samfundets talan utfördes av advokat E som också närvarade vid sammanträdet. Närvarade gjorde också X tillsammans med sitt ombud.

A uppgav vid förhandlingen bland annat följande.

Hon bestrider att hon uppsåtligt gjort orätt. Om hon ändå skulle ansetts ha åsidosatt sina plikter som advokat är omständigheterna i vart fall inte synnerligen försvårande.

Klienten frihetsberövades i mars 2024 och samma dag förordnades hon som offentlig försvarare och ett första förhör hölls. Under förhöret lämnade klienten uppgifter om sina konton på sociala medier. De uppgifter som lämnades då var kod till telefonen och användarnamn men inga lösenord. Sen träffade hon honom [dagen före] häktningförhandlingen. Mellan häktningförhandlingen och det att hon entledigades den 4 april 2024 hade de enbart kontakt per telefon, bland annat gällande inloggningsuppgifter till hans konton på sociala medier.

Efter häktningförhandlingen kontaktade hon åklagaren och fick då tillåtelse att ta kontakt med klientens mamma gällande praktiska detaljer. Några dagar därefter fick hon ett telefonsamtal från klientens mamma som uppgav att familjen var utsatt för stora påfrestningar med drev och häxjakt på sociala medier med spekulationer och föregripande av skuldfrågan och liknande. Hon hade därför ett önskemål om att hon eller någon annan i familjen tillfälligt skulle få inaktivera klientens konton på sociala

medier. A ringde därför samma dag till sin klient som förstod familjens situation och lämnade inloggningsuppgifterna till henne över telefon. Hon skrev ned uppgifterna, fotade dessa och skickade till klientens mamma. Det har således inte kommit som ett önskemål från klienten att dessa åtgärder skulle vidtas utan det önskemålet kom från familjen på utsidan.

Hon har inte själv kontrollerat huvudmannens sociala konton och vilket innehåll som fanns där. På grund av omständigheterna i målet så misstänkte hon att tyngden skulle ligga på den tekniska bevisning i målet, de fynd som gjorts i klientens bil, och hon utgick ifrån att bevisningen från mobiltelefonen redan var säkrad. Hon tänker sig att detta är första prioritet i ett mål av detta slag, speciellt när klienten själv berättat att han troligtvis var den sista som haft kontakt med offret. Hon trodde att detta var en av de första åtgärderna som vidtogs, men hon kontrollerade inte att så verkligen var fallet.

Under den aktuella perioden hade hon väldigt hög arbetsbelastning och var stressad. När mamman hörde av sig om detta tänkte hon att det var ett gott syfte och att det bara var tillfälligt i och med att kontona bara tillfälligt skulle inaktiveras. Som hon förstår det så kan man antingen radera ett konto eller tillfälligt inaktivera och då finns all information kvar. I efterhand förstår hon att hon borde ha kontaktat åklagaren i den här frågan. Men där och då trodde hon att bevisningen var säkrad och hon såg därför ingen risk att förundersökningen skulle påverkas om hon lämnade ut inloggningsuppgifterna. Hennes klient hade också medverkat fullt ut i utredningen vilket också påverkade hennes bedömning. Hon vet dock nu i efterhand att hon gjorde en felbedömning.

**ii) (D-2025/0089) disciplinärende Chefsåklagare Y, Y
åklagarkammare ./ .advokat A, X-stad**

Anmälan

Chefsåklagare Y har i anmälan riktat samma anmärkningar mot A som X gjort, och anfört bl.a. följande.

Under pågående förundersökning mot klienten har det framkommit omständigheter som ger anledning att misstänka att A inom ramen för sitt uppdrag som offentlig försvarare för klienten förmedlat uppgifter till dennes anhöriga utan att dessa underställts åklagarens prövning.

Efter ansökan från åklagarkammaren skiljdes A den 4 april 2024 från uppdraget och annan försvarare förordnades.

Vid förhör med klientens mor i april 2024 uppgav hon att, hon med hjälp av sin dotter hade stängt ner klientens sociala medier, att hon fått en lapp med koder till klientens konton förmedlad från klienten via A, att hon då fotat av lappen och skickat uppgifterna till sin dotter som tagit bort klientens konton på Facebook och Instagram.

Modern ville vid förhör inte förmedla koderna till polisen utan att konsultera A först. A har inte inhämtat något tillstånd från förundersökningsledaren att förmedla uppgifterna och inte underställt åklagaren uppgiften för prövning. Vid en sådan prövning hade åklagaren nekat att uppgiften förmedlades eftersom kontroll av sociala medier var en planerad utredningsåtgärd.

Såväl Facebookkontot som Instagramkontot är nedstängda sedan mars 2024.

Utredarna har kontrollerat plattformarna. Beslut om genomsökning på distans har då inte längre gått att verkställa. Rättshjälp har begärts vad gäller Facebook och Instagram men har ännu inte besvarats.

Åtgärden att förmedla koderna till anhöriga från den häktade som sedermera stängde ner kontona på Facebook och Instagram har lett till att en planerad utredningsåtgärd inte kunnat genomföras. Åklagaren vet av utredningen att den avlidna och klienten kommunicerat via Instagram och Facebook då de har delat av konversationer. Det är således inte känt om det fanns ytterligare information som hade kunnat användas i utredningen eftersom polis och åklagare förhindrades att vidta utredningsåtgärden och möjligheten att kunna säkra eventuell bevisning i förundersökningen.

Mot bakgrund av vad som framkommit anser Y att A inom ramen för sitt uppdrag som offentlig försvarare för klienten genom sitt agerande allvarligt brutit mot god advokatsed. A uppfattas, förutom denna händelse, av Åklagarkammaren som en skicklig försvarare som är noggrann och utfört sina uppdrag på ett korrekt sätt.

Y har till anmälan bilagt i) PM om sociala medier, till utvisande att vid kontroll att klientens konton på sociala medier stängts ner, ii) förhör med klientens mor till utvisande tillvägagångssättet hur hon fick koderna till klientens sociala medier, iii) PM om hinder att verkställa genomsökning på distans, och iv) tingsrättens beslut om skiljande från uppdrag

Advokatens yttrande

A har i yttrande över anmälan anfört samma omständigheter som hon gjort i (D-2025/0253).

I yttrande har A anfört att hon samma dag som hon förordnades närvarade vid ett förhör som hölls med klienten. Under förhöret ställs frågor till klienten om vilka sociala medier som har använts mellan klienten och målsäganden. Klienten lämnar också ut koder som kan användas för åtkomst av denna kommunikation.

Bilagt yttrandet finns utdrag från förhöret som finns intaget i förundersökningen, samt ett utdrag från förundersökningen vari beskrivs en begäran om informationssäkring från internet som inkommit till regionalt IT-brottscentrum i mars 2024 samt resultatet därav.

Personlig inställelse

Disciplinnämnden har den 12 juni hållit muntlig förhandling i ärendet. Vid den muntliga förhandlingen har A närvarat, tillsammans med sin försvarare advokat D. Samfundets talan utfördes av advokat E som också närvarade vid sammanträdet.

A uppgav vid förhandlingen bland annat följande.

Hon vill hänvisa till de handlingar som hon kompletterat ärendet med senast: ett utdrag från förhöret som hölls i mars med ett dialogförhör utskrivet samt en promemoria från förundersökningen. I promemorian kan man se att begäran om informationssökning från internet inkom till särskild enhet samma dag som hon blev förordnad och förhör hölls. Där anges som kortfattat resultat bland annat att man kunnat kontrollera kontona innan dessa försvann men hittade inget av intresse. Hon menar att detta visar att man har haft nytta av de uppgifter som lämnats under förhöret.

Nämndens bedömning och beslut

En anhållen eller häktad klient har getts en i det närmaste ovillkorlig rätt att i enrum sammanträffa med en offentlig försvarare, i praktiken alltid en advokat. Denna rätt – enrumsprivilegiet – gäller även när klienten belagts med restriktioner beträffande kontakter med omvärlden. Enrumsprivilegiet innebär också att post från försvarsadvokaten inte får granskas av häktespersonal eller av åklagare.

Enrumsprivilegiet är av fundamental betydelse för frihetsberövade klienter, eftersom advokaten normalt är den ende som klienten får sammanträffa med som helhjärtat står på dennes sida. Med hänsyn till det ovan sagda är det utomordentligt angeläget att advokater som offentliga försvarare, inte missbrukar klientens enrumsprivilegium genom att medverka till restriktionsbrott, eftersom detta skulle kunna leda till att det för frihetsberövade klienter så viktiga privilegiet sätts i fråga. Restriktionsbrott utgör därför normalt ett mycket allvarligt åsidosättande av god advokatsed. Utgångspunkten för den disciplinära prövningen i ärendet är att om en klient är häktad med restriktioner, får försvararen inte utan tillstånd från åklagaren förmedla uppgifter från klienten till en utomstående eller förmedla uppgifter från en utomstående till klienten. Ett strikt iakttagande av meddelade restriktioner utgör en förutsättning för att en advokat och dennes klient ska ha möjlighet att åtnjuta det för den häktade klienten så viktiga enrumsprivilegiet.

Högsta domstolen har slagit fast (NJA 1991 s 293, NJA 2021 s 576 och NJA 2021 s 914) att det i praktiken inte finns något utrymme för att till en klient som är häktad med restriktioner förmedla meddelanden som har karaktären av brev eller uppgiftssamling av motsvarande art och omfattning. Om klienten är häktad med restriktioner, får försvararen inte utnyttja enrumsprivilegiet för att – utan tillstånd från åklagaren – förmedla uppgifter från klienten till en utomstående eller för att förmedla uppgifter från en utomstående till klienten.

Att försvararen själv anser att uppgifterna är harmlösa spelar då ingen roll, eftersom det i dessa fall är åklagarens, inte försvararens, sak att bedöma om uppgifterna är av harmlös karaktär. Högsta domstolen har därvid konstaterat att försvararens möjlighet att – utan att åsidosätta god advokatsed – förmedla uppgifter från en klient som är

häktad med restriktioner får anses vara begränsad till dels kortfattade hälsningar som saknar egentlig informationsinnehåll, dels andra mycket korta muntliga eller skriftliga meddelanden som utan minsta tvivel är av harmlös natur. I övrigt krävs ett godkännande från berörd åklagare.

Högsta domstolen har i fråga om val av disciplinär påföljd uttalat följande.

Vid valet av disciplinär åtgärd bör det beaktas att missbruk av detta slag i allmänhet utgör ett mycket allvarligt åsidosättande av god advokatsed. Av betydelse i det enskilda fallet är bl.a. vilka bevekelsegrunder som försvararen har haft för sitt handlande, arten och omfattningen av de uppgifter som har förmedlats och om handlandet har upprepats. Allvaret i överträdelsen ökar givetvis med risken för att förmedlingen av uppgifterna försvårar brottsutredningen (jfr ”Advokaten och alibivittnet” s 32). Det finns dock anledning att se mycket allvarligt även på förmedling av brev som i efterhand visar sig ha varit harmlösa.

A har förmedlat uppgifter från en häktad klient till dennes anhöriga. Uppgifterna har varit väsentliga då de givit klientens anhöriga möjlighet att stänga ner klientens konton på sociala medier vilka skulle kontrolleras av polis som en del av utredningen som avsåg [grovt brott]. Genom hennes åtgärder har anhöriga, då de använt uppgifterna till att stänga ned klientens konton på sociala medier, förhindrat polisens genomsökning av dessa på distans. Förmedlingen av uppgifterna har således försvårat brottsutredningen.

Det har inte framkommit något som talar för att As handlande skett i avsikt att påverka utredningen mot hennes klient. Nämnden konstaterar emellertid, utifrån As egen berättelse att hon, innan hon överlämnade de ifrågavarande uppgifterna, haft flera tillfällen – däribland när hon mottagit uppgifterna, skrivit ned dessa, fotograferat lappen och sedan skickat uppgifterna – att stanna upp och göra noggranna överväganden och erforderliga kontroller. Trots detta har hon medverkat till att uppgifterna lämnats ut, vilket fått konsekvenser för utredningen om ett mycket allvarligt brott.

Under dessa förhållanden anser Disciplinnämnden att omständigheterna är synnerligen försvårande. Nämnden beslutar därför att A ska uteslutas ur Advokatsamfundet enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Nämnden förordnar att beslutet genast ska verkställas.

A får överklaga beslutet om uteslutning till Högsta domstolen. Vill A överklaga disciplinnämndens beslut, ska hon inom fyra veckor från den dag hon erhöll del av beslutet inkomma med överklagande till Advokatsamfundet.

Fem av ledamöterna var av skiljaktig mening enligt följande.

Vid bestämmande av disciplinär påföljd för A ska 8 kap. 7 § 2 st. rättegångsbalken tillämpas. Det betyder att A får uteslutas ur advokatsamfundet endast om omständigheterna är synnerligen försvårande. Det är således inte tillräckligt för uteslutning att omständigheterna är försvårande eller ens att de är mycket försvårande. Enligt vår mening måste detta vara ett uttryck för att den allra mest ingripande påföljden för en advokat som handlar i strid med god advokatsed ska vara reserverad för de allra mest allvarliga fallen av brott mot god advokatsed. För många advokater innebär en uteslutning i realiteten att advokatens verksamhet genast måste upphöra. Då en utesluten advokat sedan den 1 januari 2025 inte längre får vara anställd vid advokatbyrå för att tillhandahålla juridiska tjänster eller rådgivning, se VRGA 7.6.5, innebär en uteslutning i praktiken ett yrkesförbud. När advokatens åsidosättande av god advokatsed, som i förevarande fall, består i att advokaten har medverkat till ett kringgående av för en häktad klient beslutade restriktioner, bör advokatens åtgärd inte per automatik och alltid få till följd att advokaten utesluts ur samfundet. Det bör i stället finnas ett utrymme för att även ett sådant brott mot god advokatsed – även om det är mycket allvarligt – inte leder till uteslutning, av det skälet att omständigheterna vid en sammantagen bedömning i det enskilda fallet inte kan anses vara synnerligen försvårande.

Med utgångspunkt i vår ovan redovisade uppfattning om innebörden av lagens krav på att omständigheterna ska vara synnerligen försvårande för att uteslutning ur samfundet ska få tillgripas som påföljd, gör vi följande bedömning när det gäller A.

Vi delar vad majoriteten anför till och med ”Det har inte framkommit något som talar för att As handlande skett i avsikt att påverka utredningen mot hennes klient.”

A har således inte uppsåtligt försvårat utredningen mot sin klient. Hennes agerande förefaller snarast vara ett utslag av tillfällig tanklöshet baserad på omtanke om klientens familj i kombination med för hög arbetsbelastning, vilket inte gett henne tid till erforderlig eftertanke. As - i och för sig felaktiga - uppfattning, att klientens och målsägandens kontakter på sociala medier redan var kända och säkrade i utredningen, bör också beaktas. Möjligen har även åklagarens tillåtelse att ta kontakt med klientens

mamma gällande praktiska detaljer funnits med i hennes undermedvetna. Det är vid ett enstaka tillfälle som hon medverkat till restriktionsbrott avseende en av flera av åklagaren planerade utredningsåtgärder.

A har tidigare inte gjort sig skyldig till brott mot god advokatsed. Frånsett förevarande ärende uppger anmälaren, chefsåklagaren Y, att A är en skicklig försvarare, som är noggrann och utför sina uppdrag på ett korrekt sätt. Vid en sammantagen bedömning av samtliga omständigheter i det nu aktuella fallet, finner vi således att omständigheterna inte är synnerligen försvårande.

A har emellertid gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt brott mot god advokatsed. För detta ska enligt vår uppfattning påföljden bestämmas till varning. Det föreligger särskilda skäl att förena varningen med en straffavgift. Den bör bestämmas till högsta möjliga belopp, således 250 000 kr.